געדאַנקען פון דזשאַן דזשאַק רוססאַ

(שלוס פון זייטע 5)

פערדארבענער געזעלשאפט אין איהר פערגאלדעטען זומפ „ציוויליזאציע“ זעהר אינטערעסאנט איז די שטעלע אין זיין שריפט איבער די אורזאכען פון אונגלייכהייט. דארטען קאכט זיך פונאנדער זיין צארן איבער דער פערדארבענער און פערשקלאפטער געזעלשאפט, דארטען בעוועגען זיך די הויכע בוואליעס פון זיין שטורמדינען גייסט. דיעזע איינינע ווערטער דריקען אויס מיט זיך א ים פון הויכע ערהאבענע האפנונגען און גלייכצייטיג דריקען זיי אויס מיט זיך דעם „שמערץ פון א אונגליקליכע פערגאנגענהייט און געגענווארט פון דער „מענשליכער“ געזעלשאפט. מיט פאלגענדע ווערטער האט רוססא אויסגעדריקט זיין פראטעסט און אויך גלייכצייטיג זיין פרייע סאציאלע וועלט־אנשויאונג: „דער ערשטער וועלכער האט ארומגעצאמט א שטיק לאנד און האט געזאגט: דאס איז מיינס! — און עס האבען זיך געפונען לייכט־גלויבינע לייטע, וועלכע האבען איהם דאס גענלויבט, איז געוועזען דער גרינדער פון דער בורזשואזנער געזעלשאפט. וויפיעל פערברעכען, קריעג, מארד, און עלענד וואלט דעריעניגער מיט דערמיט פארהיט פאר אונזער מענשהייט. ווען ער וואלט די צוימען צובראכען און די גראבענס פערשאטען, און וואלט צו זיינע קאמעראדען צוגערופען: היט זיך דיזע אייערע בעטריגער צו גלויבען, איהר זייט פערלארען ווען איהר פערגעסט דאס די פרוכט געהערט אלעמען, די ערד אבער קיינעם!“ —

אין זיין הויפט ווערק „דער געזעלשאפטס פערטראג“ („Contrat Social“) האט רוססא אויפגעשטעלט דריי בעדינגונגען וועגען דאס אייגענטהומס־רעכט אויף לאנד: ערשטענס, דארף קיינער ניט נעהמען א שטיק לאנד וואו אן אנדערער האט זיך שוין פריהער בעזעצט. צוויטענס, קיינער זאל ניט נעהמען מעהר לאנד, נור אזוי פיעל וויפיעל ער האט נויטיג צום לעבען; דריטענס, דאס לאנד זאל ניט דורך „צייכענס און מארק שטיינער און דורך געלד צום אייגענטהום געמאכט ווערען, נור אין געגענטהייל, דאס לאנד זאל נור דורך פלייסיגע בעארבייטונג צום אייגענטהום געמאכט ווערען. — רוססא האט געהאט זעהר געזונטע אנזיכטען איבער די וויכטיגקייט פון ריכטיגע פערטהיילונג פון פארמעגען, ער האט ערקלעהרט, דאס די רעגיערונג זאל אבשאפען די שטארקע אונגלייכהייט פון דאס פערמעגען. ניט דאס זי זאל פון די פערמעגליכערע זייער רייכטהום צו נעהמען, זאנדערען זי זאל בעסער די מיטעל אבשאפען, וועלכע גיבען די מעגליכקייט דאס עס זאלען זיך אזעלכע רייכטהימער אין די הענד פון איינצעלנע אנזאמלען; ניט די רעגיערונג זאל בויען אזילען פיר ארימע לייט, זאנדערן זי זאל בעסער אלעמען בעשיצען געגען ארימקייט. אין א ריכטיגע רעגיערונג טאר א בירגער ניט זיין אזוי רייך אום צו קענען קויפען און אנדערען, און קיינער טאר ניט זיין אזוי ארים אום זיך צו פערקויפען.

אלס דעם צוועק פון זיין „געזעלשאפט־פערטראג“ בעטראכט רוססא פאלגענדעס: „צו געפינען אזא מין פארמע פון געזעלשאפטליכע ארדנונג וועלכע זאל דורך געמיינשאפטליכע מאכט די פערזאן און אייגענטהום פון יעדען איינציגען מיטגליעד פערטהיידינען און בעשיצען, אזא געזעלשאפטס־ארדנונג וואו יעדער איינער איז פערבונדען מיט פיעלע, זאל אבער זיך אליין געהארכען, און זאל אבער בלייבען אזוי פריי ווי פריהער פאר זיין פערבינדונג מיט דיעזער געזעלשאפט. מיט אנדערע ווערטער: די פעראייניגונג פון א „געזעלשאפטליכע גליקליכע פרייהייט“ מיט דעם העכסטען מאס פרייהייט און גליק פאר יעדען איינצעלנעם — דאס איז „אינדיווידועלע פרייהייט.“

רוססא'ס פאליטישער אידעאל האט גענליכט און געגעבען די ריכטונג פאר די גרויסע פראנצויזישע רעוואלוציע אין פראנקרייך, דאך האט זי ליידער פערפעהלט, עס איז נאך געוועזען צו פריה, און היינט איז נאך אויך דער געזעלשאפטליכער מאגען צו שוואך, אזעלכעס צו פערדייען און דער פערשטאנד פון פאלק צו ווייניג ענטוויקעלט עס צו בעגרייפען. די אידעען פון רוססא האבען זיך אפגעשפיגעלט אין דעם גייסט פון „טהאָמאַס דזשעפערסאָן“ און נאך אנדערע גרויסע גייסטער און טרעגער פון הומאניטעט און פרייהייט.

נ י י ע ס.

טרוקענע פארמעריי אויסשטעלונג.

די קומענדע טרוקענע פארמעריי אויסשטעלונג אין לעטהברידזש אלבערטא, רופט ארויס א זעהר גרויסען אינטערעס. זי וועט אפגעהאלטען ווערען פון 21 ביז דעם 26 אקטאבער. די לאנדווירטהשאפטליכע אבטהיילונגען פאר מאניטאבא פראווינץ וועלען זיין דארט פארגעשטעלט מיט אן אויסשטעלונג פון די פראדוקטען פון דער פראווינץ.

מאניטאבא פראווינץ וועט נעהמען אנטהייל אויך אין דער קאמפעטיציאן פון געוויקסע, ווייץ, האבער, גערשטען און פלאקס.

אויף אזא אופן וועט עס זיין די גרעסטע אויסשטעלונג וואס מאניטאבא פראווינץ האט ווען אפגעהאלטען עס ווערען געמאכט די גרעסטע אנשטרענגונגען, אז די אויסשטעלונג זאל זיין וואס מעהר ערפאלגרייך.

פערברייטערען דעם סיטי האל סקווער.

עס געהט אן א בעוועגונג, וועלכע ווערט געשיצט פון די סיטי ארכיטעקטס, צו פערברייטערען דעם סיטי האל סקווער, כדי דאס נייע סיטי האל בילדינג זאל קענען אויפגעשטעלט ווערען אויף איהם מיט מעהר בעקוועמליכקייטען.

דער פלאן איז צו אפקויפען די פראפערטי, וועלכע גרענעצט זיך מיט מיין סטריט, מארקעט עוועניו, קינג סטריט און דזשיימס סטריט און שטעלען די נייע בילדינג אין מיטען פון דעם גרויסען בלאק.

סאדיגורער רבי טויט.

א ספעשיל קייבעל מעלדעט צו דער נויארקער „ווארהייט“ אז דער סאדיגורער רבי איז נפטר געווארען פאריגע וואך.

וועגען דעם נייווי פלאן.

אין אטטאווא, האט א דויערהאפטער מיטינג פון מיניסטארען קאבינעט שטאטגעפונדען פארלעצטען מאנטאג, עס איז דיסקוטירט געווארען די נייווי־פראגע, אבער פארלויפיג איז קיין בעשטימטעס ניט אויסגעארבייט געווארען.

די פאליסי וועט פראקלאמירט ווערען ערשט ווען דער פארלאמענט וועט זיך עפענען. זי וועט דאן בעקאנט ווערען אין דער טהראן רעדע וואס וועט געהאלטען ווערען.

די פראגע וועגען דער קאנטריבושאן וואס זאל געמאכט ווערען צו דער אימפעריאלער נייווי האט ארויסגערופען דעבאטען וועגען דעם אופן ווי אזוי די קאנטריבושאן זאל זיין.

א מיינונגס פערשיעדענהייט איז ארויסגערופען געווארען ווערענד עס איז פערהאנדעלט געווארען די פראגע אויב קענעדא זאל ארדערן בויען צוויי דרעדנאט שיפען און ווען זיי וועלען פארטיג זיין איבערצוגעבען זיי צו דער אדמיניראליטעט, אדער קענעדא זאל געבען ענגלאנד געלד וויפיעל עס דארף קאסטען בויען צוויי דרעדנאטס און די אדמיניראליטעט זאל זיי אליין בויען.

לויט ווי עס ווערט ערקלעהרט, האט האנ. פ. ד. מאנק, מיניסטער פון פאבליק ווארקס, געפאדערט, אז די אויסגאבען זאלען געהן אויף פערשטארקען די פערטהיידיגונג פון קענעדער האפענס אין קוויבעק, האליפאקס, סט. דזשאן, סידנעי, וויקטאריא און וואנקאווער.

בעזאָרגט זיך און אייערע קינדער.

דער ארבייטער רינג איז דער איינציגער אידישער ארבייטער ארדען, וועלכער זארגט פאר די מאטעריעלע און קולטורעלע אינטערעסען פון זיינע מעמבערס. דער ארבייטער רינג פערמאגט א קאפיטאל פון איבער 300.000 דאלאר, אויך אן איינענע קאנסאמפטיוו סאניטאריום אין ליבערטי, נויארק. צאהלט 400 דאלאר טויטען בענעפיט, 100 דאלאר קאנסאמפשאן בענעפיט און 6 דאל. א וואך קראנקען בענעפיט.

ברענטשעס 480, מעמבערס 45000

פאר אלע איינצעלהייטען זיך ווענדען צו ל. ארליקאוו, סעקרעטאר, 315 סטעלא

: : זעכציג לייט געזוכט : :

זיך באלד אויסלערנען די בארבער טרייד. בלויז 8 וואכען פאדערט זיך אויסצולערנען. טולס פריי און וויידזשעס אין לעהרע צייט. א שטעלע געזיכערט פון 16$ ביז 20$ וועכענטליך. מיר האבען הונדערטע לאקיישאנס וואו איהר קענט זיך עפענען א ביזנעס אליין. גרויסע פאדערונג פיר בארבערס. שרייבט פאר אומזיסטע קאטאלאג בעסער קומט אליין. אויב איהר ווילט זיין א גוטער בארבער, מוזט איהר לערנען ביי

The International Barber College

אלעקסאנדער עוו. 1טע טיר וועסט מיין סט.

שעהנע פרינטינג ברענגט קונים.

גוטע און שלעכטע פרינטינג קאסט אייך איין געלד. מיר מאכען שעהנע פרינטינג אויף אלע שפראכען אהן מיסטייקס.

The Modern Printing Co.

M. Glucksberg, Prop.,

318 Hargrave St.

Phone Main 3040

איך האב ערהאלטען א גרויסען אייסוואהל פון פערשיעדענע

נאָלדענע זייגערס, קייטען, דיימאַנטענע רינגען.

אזוי אויך א גרויסען אויסוואהל גראמאפאנס און די נייעסטע רעקארדס פון די וועלט בעריהמטע זינגער, אלעס צו די בילינסטע פרייזען. (1212

A. KAPLAN

815 Main Street

30 פראָצענט אַרונטער.

ס'איז מיר פערבליבען פון יום טוב א גרויסער סטאק סילווער פלייטעד לייכטער און ווער עס וועט יעצט קויפען קריגט א בארגיין מיט 30 פראצענט ארונטער פון פרייז.

דיימאנדס צו די בילינסטע פרייזען.

A. BREGER & YAMROM, 810 Main st.

טהאָר און אינדיען מאָטאָר סייקעלס.

בייסיקלס פון 35$ און מעהר אויך ריפייר און סאנדריס פון אלע סארטען

North End Bicycle Co.

849 MAIN ST. PHONE S. J. 633

Opposite Dufferin Avenue. (1211

אונזער נייער ברענטש

פון 571 סעלקירק עוועניו

האָט געמופט אין

552 סעלקירק עוועניו.

דארט וועט איהר קריגען אלערליי צייטונגען, זשורנאלען, ספרים, א. ד. ג.

פיפעלס בוק סטאר

824 מיין סט. פהאן סט. דזש. 143

איהר מעגט דאָס וויסען.

ווען איהר ווילט האבען אידישע קונים, מוזט איהר אימער צו זיי רעדען אין זייער שפראך, מוזט איהר מיט זיי שטעהן אין פערבינדונג און פון צייט צו צייט זיי מודיע זיין וואס פאר א נייאינקייטען אין אייערע ביזנעס קומען פאר. ברענגט איהר נייע ווארע, קענט איהר לעזען בילינער, האט איהר א בעסערע ליין סחורה — אלעס מוז וויסען דער יעניגער וואס האט בדעה עפעס צו קויפען און די סוחרים, די סטארקיפערס און ביזנעס לייט דארפען דאס דעם קונה דערצעהלען.

קענט איהר דאך אבער ניט געהן צו יעדען איינעם און איהם דערצעהלען דאס וואס איהר דארפט, און אפילו דורך הענדבילס איז ניט מעשה סוחר צו לאזען וויסען די קאסטימער וועגען עטוואס, ווייל זעהר א קליינער פראצענט מענשען בעציהט זיך ערנסט צו א הענדביל. הונדערטע מענשען געבען א בליק אויף'ן הענדביל און שליידערן איהם אוועק.

אנדערש אבער איז עס ווען איהר אדווערטייזט עס דורך דער צייטונג, וועלכע ווערט געלעזט און פאטראנייזט. ווען איהר גיט אן אדווערטייזמענט אין „איד“ זייט איהר זיכער צו האבען רעזולטאט.

ווען איהר מאַכט אַן אונטערנעהמונג,

מוזט איהר אדווערטייזען אין „איד“, דען אונזערע לעזער זיינען לעבעדיגע מענשען און ווילען זיך אמוזירען. און אזעלכע אדווערטייזמענטס רעכנען זיך אלס קהל'שע און קאסטען בסך הכל 25, העכסטענס 30 סענט אן אינטש. דערצו געבען מיר — ווען פערלאנגט — צו יעדען אזא אדווערטייזמענט א „רייד אפ“. אייער אונטערנעהמונג וועט זיכער האבען אן ערפאלג, ווען איהר וועט בעצייטענס דערפון מודיע זיין אונזערע לעזער דורך אן אדווערטייזמענט פון איינינע אינטשעס.

וועגען פּרינטינג.

מ'לעזט אפטמאל אידישע הענדבילס צונויפגעשטעלט אזוי לעכערליך און פול מיט גרייזען. די הענדבילס זיינען, ווי עס זעהט אויס, צונויפגעשטעלט פון מענשען מיט גאר א קנאפע ידיעה אין שרייבען.

אבער די הענדבילס וואס ווערען גענדרוקט און צונויפגעשטעלט אין „איד“, זיינען אימער אין א שעהנער פארם אהן קיינעמיסטייקס.

איהר קענט ברענגען א הענדביל אדער אירגענד אנדער ארבייט ווי עס איז, מיר וועלען שוין ניט ארויסלאזען קיין דבר שאינו מתוקן.

די הויפט זאך וואס איהר דארפט געדענקען איז אז סיי פרינטינג מיט גרייזען און סיי אהן גרייזען קאסט אייך אלץ איין געלד. מיר וועלען אייך ניט רעכנען טהייערער ווי אירגענד אנדערע פרינטינג, צומאל נאך אפשר בילינער און דאך זייט איהר זיכער אז אייער ארבייט וועט זיין געמאכט ראיעל פינקטליך און מיט אן עסטעטישען געשמאק.

די דערקענטע טאָכטער.

ראמאַן פון דר. בן נור.

אין גאנץ אמעריקא און אייראפא איז מען יעצט פעראינטערעסירט מיט דעם שרעקליכען און געהיימניספאלען מארד פון הערמאן ראזענטהאל. מען איז זיכער אז די פאליציי האט געהאלפען איהם אבצורוימען פון וועג, ווייל ער האט געוואלט ענטדעקען סודות פון דער פאליציי און פון איינינע געמבלינג און שאנד הייזער. ראזענטהאל איז יעצט טויט, אבער דר. בן נור, א גוט בעקאנטער ראמאנען שרייבער אויס נויארק האלט יעצט ביים פערפערטיגען א ראמאן פאר אונזער צייטונג „דער איד“ אין וועלכען עס ווערט געשילדערט דאס לעבען פון די הייזער וועגען וועלכע הערמאן ראזענטהאל האט געוואלט אויסזאגען די סודות וואס ער ווייס.

אין דר. בן נור'ס ראמאן „די דערקענטע טאכטער“ וועלכע ווערט געשריבען ספעציעל פאר'ן „איד“, ווערען געשילדערט פיעלע טיפען פרויען און מענער וועלכע שטעהען אין נאהענטע פערבינדונג מיט דיעזע געמבלינג און שאנד הייזער.

„די דערקענטע טאכטער“ איז א ריכטיג, רעאלעס בילד פון אונשולדיגע נשמות וואס פאלען אריין צו טייוואלים אין די הענט און וואס פון זיי ווערט נאכהער.

„די דערקענטע טאכטער“ איז אמת טאקע זעהר, זעהר שפאנענד, עס איז אבער אין דער זעלבער צייט אויך אינטערעסאנט און ווינשענסווערטה צו בעקענען זיך מיט יענע פלעצער וואס זיינען רעגולערע פאבריקען וואו מען פערדארבט מענשליכע ריינע נשמות: צארטע אונשולדיגע מיידלעך און פרויען וועלכע פאלען אהין אריין, קומען פון דארטען ארויס פערדארבענע און אויסגעלאסענע.

דערצעהלט וועגען דעם אייער פריינד וועלכער וועט אייך דאנקען ווען ער וועט א דאנק אייך לעזען דעם אינטערעסאנטען און שפאנענדען ראמאן.

THE ISRAELITE

796 Main Street Winnipeg, man.

Phone St. John 2213

540 Andesron avenue אדער Phone St. John 431